

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Ақшаны қалай үнемдеуге болады: несие мен рассрочкаға алданбай ақша жинаудың шын жолы

ЖАРИЯЛАНДЫ
14.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
ақшаны қалай үнемдеуге болады,
жинақ, қаржылық сауаттылық, несие,
рассрочка

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/188732/>

Ақшаны қалай үнемдеуге болады? 30 жыл бойы мен бір заңдылықты көріп келемін: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол қарызды өтеп жүреді. Қағазда бәрі жеңіл көрінеді, ал шын өмірде несие ұйқыны ұрлайды, жүйкені жұқартады, ертеңгі табысыңды бүгін жұтып қояды. Рассрочка да сондай: «тегін ақша» емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау. Байлыққа апаратын жол осы емес. Жинақ қана бостандық береді.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Көп адам 100 000 теңгелік телефонды «тек айына 8 334 теңгеден» деп алады. Бірақ соңында оның бағасы 12 айда 145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен 45 000 теңге артық төлейсің. Кейде үстеме 20%, кейде 30%, ал кейде одан да көп болады.

Мысал қарапайым:

- Телефон бағасы: 100 000 теңге
- Рассрочка мерзімі: 12 ай
- Ай сайынғы төлем: 12 000 теңге
- Жалпы төлем: 144 000 теңге
- Артық кеткен ақша: 44 000 теңге

Осы 44 000 теңгеге сен үйге азық аласың, баланың киімін аласың, 2-3 айға қор жасайсың. Ал телефон бір жыл өтпей-ақ арзандайды. Несиеге алынған нәрсенің құны түседі, қарыздың құны түспейді.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Мен мыңдаған адамның бір қателігін көрдім: олар ай сайынғы төлемге қарайды,

жалпы соманы көрмейді. Дүкен де, банк те соны біледі. Олар сенің миыңды 3 тәсілмен ұстайды.

1. «Айына аз ғана» деп көрсетеді

8 000 теңге, 10 000 теңге, 15 000 теңге — көзге жеңіл. Бірақ 12 ай бойы сол ақша шығып тұрса, ол аз емес. Ай сайынғы ұсақ төлем жыл соңында үлкен тесікте жиналады.

2. «Соңғы үлгі» деген қысым жасайды

Адам «қазір алмасам, кейін қымбаттайды» деп асығады. Бұл — қорқынышпен сату. Шындық мынау: бүгін алмаған телефонды 6 айдан кейін арзанырақ аласың. Сабыр — ақша үнемдеу.

3. «Сыйлық», «бонус», «арнайы баға» дейді

Көбіне сыйлықтың құны сенің артық төлеген ақшаңның ішінде жатады. Сыйлық үшін 30 000 теңге артық төлеу — пайда емес, шығын.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

Рассрочка алма. Тікелей айттым. Себебі ол тәртіпті бұзады. Несиесіз өмір сүру романтика емес, есеп.

- **1-қадам:** Бір айдың шығынын жаз. Азық, жолақы, үй, киім, байланыс — бәрін.
- **2-қадам:** Қажет пен қалау деген екі баған жаса. Қажетсіз сатып алуды 30 күнге шегер.
- **3-қадам:** Телефон, теледидар, жиһаз сияқты заттарды тек толық ақша жиналғанда ал.
- **4-қадам:** Несие картасын «қолма-қол жоқ кезде» деп ақтама. Егер ақша жоқ болса — сатып алма.
- **5-қадам:** Қарызды жабу жоспарын жаса да, жаңа қарыз алма.

Есіңде болсын: қарыз көп болса, еркіндік азаяды. Қарыз аз болса, таңдау көбейеді.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

Бірінші ереже: айлығыңның кемінде 20%-ын бірден бөліп қой. 150 000 теңге алсаң, 30 000 теңгені бірінші күні-ақ алып таста. Қалғанына өмір сүр.

Екінші ереже: аптасына жина. Ай соңын күтпе. Апта сайын 7 500 теңге салсаң, айына 30 000 теңге шығады. Ұсақ көрінеді, бірақ 12 айда 360 000 теңге жиналады.

Үшінші ереже: жалақы түскен күні емес, сол күні-ақ жина. «Қалғанын жинаймын» деген адам ешқашан жинамайды. Алдымен жина, сосын жұмса.

Тағы бір қатал шындық: дүкенге аш барма. Аш адам артық алады. Тізімсіз барма. Тізімсіз барған адам жоспарсыз ақша шашады.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпейді деу — көбіне есептің жоқтығы. Менің тәжірибемде 100 адамның кемінде 70-і ай сайын 15 000-40 000 теңгені байқамай шашады. Кофе, жеткізу ақылы, қажетсіз жазылым, импульспен алынған заттар — бәрі қосылады.

- Күнде кофе алуды тоқтатсаң: айына 15 000 теңге
- Артық жеткізу ақысын қысқартсаң: айына 5 000-10 000 теңге
- Тұрмайтын затты сатып алмау: айына 10 000-20 000 теңге

Міне, сол жерде 30 000 теңге табылады. Ақша жоқ емес, ақшаң шашылып жатыр. Үнемдеу — табысты күту емес, ағуды тоқтату.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін бір ғана әрекет жаса: келесі 30 күнге **несие де, рассрочка да алмаймын** деп шеш. Сосын осы айдағы барлық шығыныңды жазып шық. Қайда ақша кетіп жатқанын көрмейінше, үнемдеу болмайды.

Қатал шындық осы: несие бай қылмайды, қарыз тыныштық бермейді, рассрочка ертеңгі ақшаны бүгін тартып алады. Ал жинақ — сенің еркіндігің. Ақшаны қалай үнемдеуге болады? Алдымен қарыздан бас тарт, сосын тәртіппен жина.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.